

Pla de foment de la lectura

IES Torís

Novembre 2019

Comissió Pla de Lectura. COCOPE IES Torís.

1. JUSTIFICACIÓ DEL PLA

“De los diversos instrumentos inventados por el hombre, el más asombroso es el libro; todos los demás son extensiones de su cuerpo... Sólo el libro es una extensión de la imaginación y la memoria”. (J.L. Borges).

“Creo que vale la pena leer porque los libros ocultan países maravillosos que ignoramos, contienen experiencias que no hemos vivido jamás. Uno es indudablemente más rico después de la lectura”. (Adolfo Bioy Casares).

“La lectura es a la inteligencia lo que el ejercicio es al cuerpo”. (Richard Steele).

“La literatura nos permite comprender la vida, nos habla de lo que puede ser pero también de lo que pudo haber sido... No hay nada más subversivo que la literatura”. (E. Vila-Matas).

Poques coses es poden afegir a les cites mencionades. Ningú, menys encara els docents, pot dubtar de la conveniència de la lectura, la lectura crítica i la lectura per plaer de llegir, tota lectura. No obstant açò, vivim en un món on el concepte tradicional de lectura es veu truncat per noves formes de comunicació, que si bé no exclouen la lectura, sí que competeixen amb ella, on al menys al format tradicional de lectura. Per tant, és important reflexionar, no ja sobre l'indiscutible paper de la lectura, sinó de com aquesta pot adaptar-se i arribar als nostres alumnes, immersos en la revolució tecnològica dels darrers anys.

Alguns aspectes importants a l'hora de considerar la lectura són:

- La lectura és una font d'informació, d'aprenentatge i de plaer. Per tant, llegim de manera diferent segons quin siga el nostre objectiu.
- Llegir no es únicament saber descodificar un text, sino saber entendre'l. Si no els comprenem, els textos acaben per resultar-nos avorrits i la lectura deixa de ser una activitat satisfactòria. Per això, el treball sobre la comprensió lectora és bàsic i ineludible en qualsevol projecte o pla de foment lector que es vulga fer amb garanties d'èxit.
- Si la lectura és una font d'informació i d'aprenentatge, això significa que la lectura no és una activitat exclusivament de caràcter literari i, per consegüent, en un pla de foment de la

lectura s'han de programar també activitats de lectura relacionades amb les temàtiques de les àrees no lingüístiques: coneixement del medi, artística, religió, matemàtiques, història, ciències, filosofia, educació física, etc.

- Tampoc no s'ha d'associar la lectura als textos que es transmeten en format llibre, ja que també es fomenta l'hàbit lector mitjançant els còmics, les revistes –d'informació general o específica, de temàtica musical, esportiva, etc.–, els periòdics... i, sobretot, en l'època actual no hem d'oblidar mai que es fa molta lectura amb l'ús de suports digitals i amb Internet, sobretot per part del jovent.

El desenvolupament normatiu ha incidit de manera especial i clara en aquest aspecte educatiu. Reproduïm pel seu interès la introducció a l'Ordre 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres de la Comunitat Valenciana:

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, disposa en l'article 2.2. que els poders públics prestaran una atenció prioritària al conjunt de factors que afavoreixen la qualitat de l'ensenyança i, en especial, al foment de la lectura i l'ús de biblioteques, entre altres.

L'article 14.5 d'aquesta llei orgànica estableix que en el segon cicle de l'Educació Infantil les administracions educatives fomentaran una primera aproximació a la lectura. L'article 16.2 assenyala que la finalitat de l'Educació Primària és proporcionar a tots els xiquets i les xiquetes una educació que els permeta adquirir habilitats culturals bàsiques relatives, entre altres, a la lectura; mentre que l'article 17.e) estableix com a objectiu de l'Educació Primària desenrotllar hàbits de lectura.

L'article 19.2 estableix com a principis pedagògics que, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les àrees de l'etapa, la comprensió lectora es treballarà en totes les àrees; i l'article 19.3 disposa que, a fi de fomentar l'hàbit de la lectura, es dedicarà un temps diari a aquesta.

En l'article 23.h), es fixa com un dels objectius de l'Educació Secundària Obligatoria iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura; al seu torn, els articles 24.7 i 25.5 determinen que, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les matèries de l'etapa, la comprensió lectora es treballarà en totes les àrees. L'article 26.2 disposa que, a fi de promoure l'hàbit de la lectura, es dedicarà un temps a aquesta en la pràctica docent de totes les matèries.

Quant al Batxillerat, la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, assenyala entre altres objectius del Batxillerat, en l'article 33.d), refermar els hàbits de lectura i en l'article 33.l) desenrotllar la sensibilitat artística i literària com a fonts de formació i enriquiment cultural; mentre que l'article 35.2, referit als principis pedagògics d'aquesta etapa, determina que les administracions educatives promouran les mesures necessàries perquè en les distintes matèries es desenrotllen activitats que estimulen l'interés i l'hàbit de la lectura.

En l'article 113.3 de la mateixa llei orgànica es menciona que les biblioteques escolars contribuiran a fomentar la lectura i que l'alumne accedisca a la informació i altres recursos per a l'aprenentatge de les altres àrees i matèries i pugua formar-se en l'ús crític d'aquests.

En relació amb totes les disposicions abans mencionades de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, l'article 157 l h) estableix que correspon a les administracions educatives proveir recursos necessaris per a garantir, en el procés d'aplicació d'aquesta llei, la posada en marxa d'un pla de foment de la lectura.

L'article 3.g) Decret 38/2008, de 28 de març, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del segon cicle de l'Educació Infantil a la Comunitat valenciana, estableix com a objectiu de l'etapa la iniciació a la lectoescriptura.

El Decret 112/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria a la Comunitat Valenciana, disposa en l'article 5, relatiu a les competències bàsiques, que la lectura constitueix un factor primordial per al desenrotllament de les competències bàsiques i que els centres hauran de garantir en la pràctica docent de totes les matèries un temps dedicat a la lectura en tots els cursos de l'etapa.

El Decret 102/2008, d'11 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del Batxillerat a la Comunitat Valenciana, indica com un principi general, en l'article 3.5. que les estratègies per a l'adquisició de l'hàbit de la lectura i la capacitat d'expressar-se correctament, l'adquisició de valors, així com l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, estaran integrades en el currículum.

2. ANALISI DE LES NECESSITATS A L'ÀMBIT DE LECTURA

Donada la situació de la que ja s'ha deixat constància a l'apartat 1, les necessitats que considerem a l'hora de contemplar el pla de lectura, i sobre les que es dissenyaran els objectius i activitats són:

- Sovint els alumnes no valoren adequadament la lectura, especialment en la seua vessant lúdica. Cal afavorir, doncs, aquesta.
- Es necessita millorar la lectura comprensiva, com a mitjà per gaudir de la lectura, així com per obtindre un adequat rendiment acadèmic.
- Es necessita promocionar la lectura, front a altres mitjans de comunicació i informació digitals, més propers als alumnes. Biblioteques, premis literaris... poden ajudar en aquest sentit.
- Qualsevol pla no té vigència sense considerar a aquells que han de dur-ho a bon termini. Encara que al paper el foment de la lectura forma part de la tasca docent, la dinàmica pròpia dels centres no sempre ho afavoreixen. Per tant, cal donar la màxima difusió als plans de lectura, també entre els docents.

3. OBJECTIUS DEL PLA

3.1 Objectius generals del pla:

Els objectius generals del Pla de foment de la lectura dels centres docents seran els següents:

1. Fomentar en l'alumnat l'interès per la lectura i desenrotllar l'hàbit lector.
2. Afavorir la comprensió lectora des de totes les àrees, matèries, àmbits i mòduls del currículum.
3. Fomentar en l'alumnat la lectura com a activitat d'oci.
4. Promoure la col·laboració i participació de les famílies i altres membres de la comunitat educativa de l'entorn en les activitats derivades dels plans de foment de la lectura.

5. Estimular l'ús de fonts documentals complementaris al llibre de text, tant en suports impresos com en suport digital i audiovisual.
6. Fomentar en l'alumnat una actitud reflexiva i crítica per mitjà del tractament de la informació.
7. Potenciar l'ús i la dinamització de les biblioteques dels centres docents i adequar-les als objectius i actuacions arrellegats en el pla.
8. Reforçar la figura dels mitjans audiovisuals i digitals com a mitjans de suport a la lectura.
9. Contribuir al desenrotllament de la competència lingüística en l'alumnat.

3.2 Objectius específics que es pretenen aconseguir.

Els objectius generals del Pla de foment de la lectura dels centres docents seran els següents:

1. Participar en l'elaboració del pla de foment lector anual del centre aportant idees i fent-ne una avaluació del pla en finalitzar cada curs escolar.
2. Facilitar l'accés a la biblioteca en diferent horaris: patis, migdia...
3. Revisar i fer conèixer les normes d'ús de la biblioteca del centre, i saber com s'organitza.
4. Familiaritzar l'alumnat amb els llibres i amb la biblioteca del centre i de l'aula.
5. Foment dels premis literaris creats al centre.
6. Informar-se sobre la lectura juvenil: tècniques per millorar-la, bibliografia, autors, publicacions, tendències, etc.
7. Col·laborar en les activitats d'animació a la lectura que s'organitzen col·lectivament al centre i específicament de cara a l'alumnat de l'aula.
8. Iniciar-los en el maneig de les tècniques bibliogràfiques elementals i en l'ús de la biblioteca.
9. Aficionar l'alumnat a la lectura i crear situacions funcionals que la facen necessària.
10. Crear hàbits de respecte i de cura envers els llibres i la biblioteca de l'aula, del centre...
11. Informar-los de les diferents possibilitats d'accés al llibre i a la lectura que es donen fora de l'àmbit escolar: biblioteca municipal, llibreries, fires del llibre, etc.
12. Iniciar i/o consolidar la necessitat de constitució i formació de la pròpia biblioteca personal.

13. Fomentar la lectura en hores lectives tals com les Atencions educatives, les tutories, les guàrdies...

4. PLANIFICACIÓ I TEMPORITZACIÓ DURANT EL CURS ESCOLAR D'ACTIVITATS QUE S'HAN DE REALITZAR AMB LA FINALITAT D'ASSOLIR ELS OBJECTIUS DEL PLA.

OBJECTIU	ACTIVITATS I TEMPORALITZACIÓ	AVALUACIÓ
1) Participar en l'elaboració del pla de foment lector anual del centre aportant idees i fent-ne una avaluació del pla en finalitzar cada curs escolar.	<ul style="list-style-type: none"> Constitució de la comissió coordinadora encarregada de redactar el pla de foment lector de cada curs escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> Avaluació del pla i les seues activitats a final de curs.
2) Facilitar l'accés a la biblioteca en diferent horaris: patis, migdia...	<ul style="list-style-type: none"> Obrir biblioteca en tots els patis, amb servei de préstec. Obrir la biblioteca a migdia, dilluns i dimarts. 	<ul style="list-style-type: none"> Grau d'apertura de la biblioteca en els períodes marcats. Revisió final de curs.
3) Revisar i fer conèixer les normes d'ús de la biblioteca del centre, i saber com s'organitza.	<ul style="list-style-type: none"> Activitat de tutoria per fer conèixer la biblioteca i el seu ús. 	<ul style="list-style-type: none"> Realització de l'activitat a les tutories proposades?
4) Familiaritzar l'alumnat amb els llibres i amb la biblioteca del centre i de l'aula.	<ul style="list-style-type: none"> Activitat de tutoria per fer conèixer la biblioteca i el seu ús. Fer conèixer, per departaments, dels llibres de lectura disponibles relacionats amb l'assignatura. 	<ul style="list-style-type: none"> Realització de l'activitat a les tutories proposades? Els departaments entreguen la informació als alumnes?
5) Foment dels premis literaris creats al centre.	<ul style="list-style-type: none"> Organització premis literaris. 	<ul style="list-style-type: none"> Quantitat i qualitat d'obres presentades.
6) Informar-se sobre la lectura juvenil: tècniques per millorar-la, bibliografia, autors, publicacions, tendències, etc.	<ul style="list-style-type: none"> Objectiu per departaments. Crear el carnet lector per als alumnes. 	<ul style="list-style-type: none"> Revisió per departaments.
7) Col·laborar en les activitats d'animació a la lectura que s'organitzen col·lectivament al centre i específicament de cara a l'alumnat de l'aula.	<ul style="list-style-type: none"> Programar activitats singulars. 	<ul style="list-style-type: none"> Revisió de les activitats programades.
8) Iniciar-los en el maneig de les tècniques bibliogràfiques elementals i en l'ús de la biblioteca.	<ul style="list-style-type: none"> Objectiu per departaments. 	<ul style="list-style-type: none"> Revisió per departaments.
9) Aficionar l'alumnat a la lectura i crear situacions funcionals que la facen necessària.	<ul style="list-style-type: none"> Objectiu per departaments. 	<ul style="list-style-type: none"> Revisió per departaments.
10) Crear hàbits de respecte i de cura envers els llibres i la biblioteca de l'aula, del centre...	<ul style="list-style-type: none"> Objectiu per departaments. 	<ul style="list-style-type: none"> Revisió per departaments.

11) Informar-los de les diferents possibilitats d'accés al llibre i a la lectura que es donen fora de l'àmbit escolar: biblioteca municipal, llibreries, fires del llibre, etc.	<ul style="list-style-type: none"> • Informació en sessió de tutoria. 	<ul style="list-style-type: none"> • Revisió de l'activitat de tutoria.
12) Iniciar i/o consolidar la necessitat de constitució i formació de la pròpia biblioteca personal.	<ul style="list-style-type: none"> • Informació en sessió de tutoria. 	<ul style="list-style-type: none"> • Revisió de l'activitat de tutoria.
13) Participar en l'elaboració del pla de foment lector anual del centre aportant idees i fent-ne una avaluació del pla en finalitzar cada curs escolar.	<ul style="list-style-type: none"> • Constitució de la comissió coordinadora encarregada de redactar el pla de foment lector de cada curs escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Avaluació del pla i les seues activitats a final de curs.
14) Fomentar la lectura en hores lectives tals com les Atencions educatives, les tutories, les guàrdies...	<ul style="list-style-type: none"> • Informar als alumnes de les lectures optatives. • Afavorir la lectura en les hores esmentades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hores dedicades a la lectura, de les esmentades.

5. RECURSOS MATERIALS, HUMANS I ORGANITZATIUS PER A LA CONSECUCIÓ D'ESTE PLA.

BIBLIOTEQUES D'AULA

Les biblioteques d'aula són un recurs imprescindible per a fomentar la lectura en l'Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Formació Professional. Considerem que les biblioteques d'aula al nostre centre són un recurs de cabdal importància per a l'èxit de les actuacions i de les activitats del pla de foment de la lector. Aquesta tasca es veu afavorida, al nostre centre, pel fet de tindre aula-matèria.

Dins de l'aula hauríem de poder disposar de, almenys, llibres de consulta –diccionaris, vocabularis, atles, etc., i també poder accedir a un ordinador amb connexió a Internet. A més d'alguns llibres de lectura.

La persona responsable del bon funcionament de les biblioteques d'aula és el professor tutor, amb la col·laboració de la resta dels professors, o en el cas de les aules específiques –PT, Anglès, Música, etc– el professorat especialista encarregat de l'aula.

Cada alumne realitzarà un seguiment de les seues lectures, distingint la llengua en què estan escrits: valencià, castellà, anglès...

S'oferirà a l'alumnat estratègies per a la motivació per la lectura: tauler de recomanacions, recompenses i distincions, presentacions de llibres, exposicions temàtiques de llibres de la biblioteca d'aula o d'altres aportats per l'alumnat, etc.

En cada curs escolar serà necessària una renovació de la biblioteca d'aula: donant de baixa els llibres deteriorats i, augmentant-ne el fons bibliogràfic amb noves adquisicions.

El professorat tutor o especialista farà sempre una avaluació final a l'acabament del curs escolar que traslladarà a la comissió coordinadora del pla de foment de la lectura per a la seua consideració en la memòria del pla.

BIBLIOTECA DEL CENTRE

La biblioteca del centre és un dels pilars fonamentals del pla de foment de la lectura al nostre centre. En conseqüència, per al bon funcionament i per a l'èxit del pla s'han de complir les normes i els aspectes següents:

Cada curs escolar s'anomenarà, entre el professorat del centre, una persona i/o equip responsable de la biblioteca del centre que en vetlarà per l'organització correcta i el bon funcionament.

S'establirà un horari d'atenció i de funcionament del servei de préstec que serà comunicat a l'alumnat i al professorat i es farà públic.

S'assignarà també un horari d'ús col·lectiu de la biblioteca de centre per a cada una de les aules per a fer aquelles activitats curriculars en què és necessària la consulta de fonts bibliogràfiques o per a fer actes d'animació lectora que requereixen l'espai de la biblioteca.

Es donarà a conèixer el document amb les normes d'organització i de funcionament de la biblioteca del centre.

L'equip de biblioteca s'encarregarà del manteniment del fons bibliogràfic i de la seua renovació amb nous llibres i/o materials complementaris d'ús adequat per a la biblioteca: llibres, revistes, DVD, etc.

A l'acabament del curs, l'equip de biblioteca farà una avaluació de les accions i de les activitats fetes per a incloure-la en la memòria anual del pla de foment de la lectura.

RECURSOS HUMANS

Per poder aplicar el pla de foment lector tot el professorat del centre hi ha d'estar implicat i, en conseqüència, forma part dels recursos humans de què es disposa. Per tant la inspecció i la Conselleria han d'estar disposades a afavorir la realització d'aquestes tasques per part dels professors: És a dir cal l'anomenament d'un responsable amb hores suficients de Biblioteca.

Altres recursos

A més de tots els recursos relacionats amb anterioritat, n'hi ha d'altres que també és necessari tenir en compte, com per exemple:

Els recursos econòmics, Cal insistir en la conveniència d'assignar una quantitat anual per a les biblioteques (d'aula, del centre) i per a l'aula d'informàtica dins d'un pressupost econòmic per al conjunt d'activitats de foment de la lectura del centre i que caldria incloure en el pla anual. Que reuniria la dotació del centre, i altres assignacions com de l'AMPA, de la dotació d'un projecte presentat a l'ajuntament o qualsevol altra institució o entitat pública, de la participació en un premi, etc.

Els recursos materials i humans que ens pot oferir la biblioteca municipal: Assessorament del personal tècnic de la biblioteca, però, a més, es poden fer-hi activitats planificades pel centre o bé participar en les que organitza la biblioteca. També convé no oblidar que es poden fer préstecs col·lectius de llibres de la biblioteca municipal per a ampliar temporalment el fons bibliogràfic de les biblioteques d'aula.

L'Ajuntament, del qual es poden aconseguir subvencions i recursos econòmics mitjançant projectes. A més, convé informar-se de les activitats educatives i culturals programades al llarg del curs –convocatòria de concursos de redacció, representacions teatrals, conferències, presentacions de llibres, etc.– per a participar-hi amb l'alumnat o amb el professorat.

La resta dels centres educatius de la localitat amb els quals devem intercanviar idees i experiències, a més de plantejar projectes comuns que possibiliten i faciliten la realització d'activitats inassolibles per un centre sol: convocatòria d'unes jornades o curs de formació per al professorat sobre temes relacionats amb el foment de la lectura, visita d'un escriptor o escriptora de prestigi a la localitat, etc.

La revista escolar del centre que, sens dubte, afavoreix l'expressió escrita i l'interés de l'alumnat per llegir els escrits dels companys.

Les institucions i les entitats públiques i privades de caràcter cultural i educatiu que tenen, sovint, una relació directa amb les activitats de foment de la lectura i a les quals podem sol·licitar suport, assessorament i col·laboració: Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, Fundación Germán Sánchez Ruipérez, fundacions bancàries, instituts culturals de caràcter local, comarcal, provincial, autonòmic o estatal, etc.

Les editorials: que ofereixen recursos com ara propostes didàctics sobre títols concrets, plans lectors, animacions lectores, visites d'escriptors... etc.

La llibreria o les llibreries de l'entorn amb les quals, a més de rebre informació sobre les novetats editorials d'interés per al centre, també podem establir fórmules de col·laboració i fer activitats conjuntament: visita a la llibreria, fires de llibre al centre, etc.

Els mitjans de comunicació locals i comarcals que poden ajudar a la difusió de les activitats i al prestigi social de les accions que es fan del pla de foment lector. En l'actualitat, a més dels mitjans tradicionals –premsa, ràdio i televisió– estan proliferant diaris digitals i xarxes comunicatives molt seguides i consultades, sobretot, pels joves.

6. AVALUACIÓ DE RESULTATS.

El pla de foment de la lectura del centre ha sigut redactat per la comissió coordinadora constituïda a començament del curs escolar 2019-2020 amb la finalitat d'elaborar el pla i que va estar formada pels membres següents del claustre del centre:

- a. La direcció d'estudis.
- b. Una comissió dels caps de departament del centre (COCOPE).

L'avaluació del mateix es farà constar per escrit al final del curs, conforme als criteris d'avaluació del punt 4 del present document.

